

Krátké moravské kulturní intermezzo

(Dávno odvátý čas, kterým před čtyřiceti lety mládí šlo)

LUDVÍK ŠTĚPÁN (BRNO)

Časopisů, které se věnovaly v Čechách, na Moravě a ve Slezsku kultuře a literatuře, od padesátých let 20. století mnoho nebylo. V moravsko-slezské oblasti musel stačit brněnský *Host do domu* a ostravský *Červený květ*,¹ časopisy spíše skupinové² než pro širší autorské zázemí. Situace se poněkud (i když ne o mnoho) změnila v období krátkého intermezza, kdy po letech (šedesátých) „tání“ s dočasným ústupem cenzury³ v roce 1968 příležitostí k prezentaci kultury, včetně časopisů přibývalo. Chtěl bych u příležitosti reflexí roku 1968 vzpomenout počínů tehdy mladých či začínajících umělců (literátů, výtvarníků, hudebníků, herců, tanečníků ad.), kteří v Brně založili *K-klub* (Kurýr klub) a jeho prostřednictvím se prezentovali na veřejnosti v *Mladé Múze* a také na dvojstraně (v kulturní rubrice) časopisu *Kurýr*.

K-klub byl v prvopočátcích záležitostí pouze brněnskou, ale velice záhy jihomoravskou a později moravkoslezskou, s přesahy do Čech a s kontakty na Slovensko. Autoři a zájemci se zpočátku scházeli v různých klubech, později v hotelu *Morava* (po dohodě s jeho velice vstřícným a pro kulturu zapáleným ředitelem), v jehož salonku působila obdoba pražské

¹ *Host do domu* vycházel v Brně v letech 1954-70, kdy byl zakázán, *Červený květ* tiskli v Ostravě v letech 1956-69 a skončil také likvidací.

² Nemám na mysli literární skupiny, spíše autory, kteří se kolem časopisů seskupili a publikovali v nich, aniž by měli nějaký společný program či umělecké směřování.

³ Tehdy byla zrušena předběžná cenzura, při níž se vše, co se prezentovalo na veřejnosti, muselo předkládat cenzorům, kteří obsah knih, časopisů, novin, divadelních her atd. buď schválili, nebo neschválili (v takovém případě provedli tzv. zápis) či doporučili úpravy (případně obsah okleštili, někdy i nevratně zmrzačili). Po nastolení normalizačního režimu se cenzura oficiálně „nevrátila“, nastoupila však autocenzura; za obsah odpovídali vydavatel, provozovatel ad. Oproti dřívějšímu, kdy autoři zkoušeli, co cenzurou projde, a co ne, to bylo zhoršení stavu, s atmosférou strachu a nejistoty.

Violy, brněnská Poetická vinárna Múza.⁴ Tam také začali členové K-klubu veřejně prezentovat svoji tvorbu – na pravidelných textapealech a později i v komponovaných a scénicky prováděných pořadech (s hudbou, někdy i s baletními prvky), s oficiální hlavičkou Mladá Múza.

V následujících řádcích nebudu zmíněné iniciativy kriticky hodnotit či je historicky zařazovat do kontextu, zdržím se i úvah o politickém pozadí, protože k tomu nemám dostatek materiálu, ani schopnosti (politice jsem nikdy nerozuměl a při jejím chápání jsem hrozně dlouho zůstával naivním). Chtěl bych pouze poukázat na několik příkladů „žně“ tehdejšího svobodného výtrysku iniciativy a radosti z tvůrčí práce, která pro některé znamenala „mladickou nerozvážnost“, pro jiné však start více nebo méně úspěšné profesionální tvorby.

Časopis Kurýr byl měsíčníkem a vycházel v roce 1969 a v první polovině roku 1970,⁵ kdy byly s konečnou platností zlikvidovány mládežnické iniciativy jako rezidua roku 1968. Nebylo to periodikum čistě kulturní a už vůbec ne literární,⁶ ale na kulturní dvojstraně dávalo prostor, jak jsem předeslal, prezentaci mladých tvůrců.⁷ Pro příklad mohu uvést několik profilových článků-medailonů výtvarných umělců v titulku společně označovaných X X z profilu. Tak se čtenářům Kurýru „z profilu“ představil později významný grafik a sochař **Eduard Ovčáček**, nejdříve student pražské Vysoké školy hospodářských věd a později absolvent bratislavské výtvarné akademie (mj. s Čunderlíkem, Urbáskem, Jankovičem),⁸ který dělal vynikající serigrafie, reliéfy leptané do kovu a

⁴ V jejím čele stál Miroslav Částek, který (kromě svých pořadů) do vinárny zval další herce s jejich programy. Částek, když později neměl jiné východisko než odejít z Mahenovy činohry, se stal úspěšným principálem a protagonistou Divadla jednoho herce (po vzoru někdejšího významného herce a režiséra Rudolfa Waltra), s nímž dodnes objíždí domácí i cizí kraje.

⁵ Časopis vydávala MLOK – Mládežnická obchodní komora v Brně, později Rada pracující mládeže brněnského krajského výboru mládežnické organizace. Jeho šéfredaktorem byl nejprve Miloš Antoš, po tlaku krajské svazácké organizace se jeho vedení ujal pro forma Karel Příkryl; ani to však nepomohlo a po několika číslech (s aplikací autocenzury) časopis musel skončit.

⁶ Rubriky obsahovaly reportáže z domova i ze světa, ze života mladých lidí, také tehdy módní horoskopy (jen pro zajímavost – Kurýr zveřejnil i autentický horoskop tehdy legendárního pana Hřebačky, který ve své předpovědi předvídal vpád cizích vojsk na naše území) a články charakteru spíše bulvárního.

⁷ Kulturu v Kurýru měl na starosti autor těchto řádků a všechny zmiňované články také pocházejí z jeho pera.

⁸ Ovčáček vydržel v Praze tři semestry a potom odešel do Ostravy na Vysokou školu báňskou. S přáteli kreslil (hlavu, akty, krajiny) a na této škole byl až do

zejména koláže. O pražských studiích, která začal v roce 1952, trpce poznamenal: „*Situace na škole nebyla valná. Člověk měl ideály, že bude třeba studovat filosofii skutečně z původních pramenů, ovšem naše první návštěva s kolegou v knihovně, kde jsme si chtěli půjčit Kanta a Hegela, skončila tím, že nás vyhodili. Byli jsme odkázáni na skripta, patřičně připravená, aby našemu vývoji neuškodila.*“⁹

Z jižní Moravy pochází sochař, který se po studiích na pražské akademii (u prof. Laudy) ocitl v rámci decentralizace také v Ostravě – **Jiří Babiček**.¹⁰ Vypracoval se na autora ceněných soch v plenéru, autora spíše umanutého a svérázného, který ctil poctivé materiály, zejména bronz a kámen. Toto je jeho názor: „*Záměr každého umělce – a sochaře zvláště – je realizovat, aby to někde stálo. Vždycky jsem šel za svým cílem – abych mohl dělat, co mě baví, co vnitřně cítím. Vybudoval jsem si pozici a mohu si vybírat. Když za mnou přijde architekt s nabídkou, musím přesně vědět, o co jde, jestli si to mohu dělat podle svého a zda je na to dost peněz. Já nerad dělám z náhradních materiálů, chci, aby to byl slušný materiál, nejraději bronz. A to něco stojí.*“¹¹

Kurýr dal prostor i méně známým výtvarníkům, např. z Brna malíři a grafikovi **Miloslavu Motlovi**, sochaři **Arturu Hanákovi** a malíři **Hubertu Jungmannovi**. Právě Jungmann byl asi nejsvráznějším z nich. Stal se žákem Bohumíra Matala, maloval brněnské domy, svařoval zajímavé plastiky a restauroval staré obrazy. Od svých sedmadvaceti let až do smrti žil na volné noze. V době, kdy vznikl článek,¹² jej fascinovaly stroje, zejména tramvaje a auta – a mezi nimi především ta závodní, která dala podnět k mnoha obrazům s neopakovatelnou atmosférou. „*Žádný předmět nekončí svou existenci v prostoru, ale jde setrvačností dál. Atmosféra kolem, to je vlastně pokračování objektu, který v ní stojí. No až to dotáhnu, jako ty stroje, do konce, tak se vrhnu na detaily. Budu třeba malovat kola,*“ vysvětloval tehdy výtvarník.

V brněnském časopise se objevily rovněž „profily“, rozhovory a články, které představily mladé umělce z divadelních prken. Např. v roce 1970 v první čísle to byl rozhovor s baletkou Jitkou Bartošovou, ve druhém čísle článek o operní zpěvačce, mezzosopranistce **Jitce Pavlové**, ve čtvrtém čísle medailon později doma i v zahraničí významného baletní-

čtvrtého ročníku, kdy jeho výtvarné zájmy převážily.

⁹ *Eduard Ovčáček z profilu*, viz Kurýr č. 4/1/1969.

¹⁰ Kurýr dal jeho profilu prostor v č. 10/1969.

¹¹ *Jiří Babiček z profilu*, tamtéž.

¹² *Text Na volné noze. Hubert Jungmann* – Kurýr č. 5/1970.

ho umělce **Jana Šprláka-Puka** a v pátém čísle povídání o herečce **Barbáře Plichtové**. **Jitka Bartošová** tehdy tančila v brněnském baletu (později v Praze), ale také dostala role v jedněch z prvních u nás uváděných muzikálů (Šeherezáda, Džentlmeni) a tančila i v Ósace na světové výstavě Expo 70. Jak se dostala k muzikálu, tehdy vyznala: „*K muzikálu jsem se dostala náhodou. V Redutě [divadlo, v němž sídlil operetní soubor Státního divadla v Brně – pozn. L. Š.] sháněli mladé lidi do Blažkovy Šeherezády a jednou mě takhle potkal pan Šeda (umělecký vedoucí zpěvohry St. divadla) a ptal se mě, jestli umím zpívat. Řekla jsem mu, že zpívám, když myju nádobí, ale to že asi není žádný zpěv. Řekl mi, abych přišla do Reduty, že si mě vyzkoušejí. Zdálo se, že mi to půjde, a tak jsem to začala.*“¹³

O zkušenosti ze své práce se podělil se čtenáři časopisu i tehdy osmdvacetiletý muzikolog (odborný asistent na brněnské univerzitě) a skladatel **Miloš Štědroň**, dnes známý profesor, skladatel a spolupracovník populárního Divadla na provázku. Mj. vyprávěl i o své třicetiminutové „operce“ na námět povídky Frazee Kafky V trestanecké osadě: „*Operka je psána pro dva hlasy, jak to vyplývá z požadavků povídky – důstojníka a cestovatele. Téma jsem převedl do hudební podoby tak, že jsem k dialogu volil dva zpěváky – basbarytonistu (cestovatel) a zvláštní soprán (důstojník). Vycházel jsem z představy, že důstojník je svým způsobem šilený, jako jeho přístroj, a tuto zvláštnost jsem chtěl i barevně odlišit. Dále hraje skupina moderních hudebníků, ve smyslu Nové hudby (je jich šest) a v mezihrách účinkuje dětská skupina na nástroje, které jsou běžné v tzv. schulwerku. V tomto směru jsme se opírali o spolupráci s experimentálním orchestrem Lidové školy v Kuřimi, který vede Stanislav Skalský. Zvuk důstojníkovražděného přístroje je vyjádřen pomocí konkrétní hudby vzniklé v elektronickém studiu brněnského Čs. rozhlasu. Opera byla provedena nedávno na expozici experimentální hudby, kterou pořádalo tvůrčí brněnské centrum Svazu českých skladatelů, Čs. rozhlas a JAMU. Nastudoval ji Jiří Hanousek se členy orchestru St. divadla v Brně a se sólisty Richardem Novákem a Jaroslavou Jánskou.*“¹⁴

Časopis Kurýr se snažil mapovat i další nevšední aktivity kultury té doby. Mj. přinesl informaci o Samostatné agentuře moderního umění SAMUM,¹⁵ již vedl čelný představitel někdejšího brněnského divadélka Qui-

¹³ Srovnej *Zpívající tanečnice. Jitka Bartošová*, Kurýr č. 1/1970.

¹⁴ Článek nesl titul *Skladatel je když...* Miloš Štědroň a vyšel v Kurýru č. 4/1970.

¹⁵ Instituce vznikla v červenci 1969 a jejím zřizovatelem byla Českomoravská rada Svazu klubů mládeže. Článek *Zaklínadlo SAMUM* vyšel v Kurýru č. 9/1969.

dam Jiří Pavloušek. Měla podporovat mladé umělce (literáty, dramatiky, výtvarníky, hudebníky...) – připravovala pro ně divadelní kluby v Brně; ve sklepních prostorách kina Radost (pro programy divadelní, básnické i hudební) a na Rooseveltově ulici (vinárna s hudebním programem). Na adaptace agentura vydělávala různými aktivitami; bohužel vše zastavila normalizace.

Časopis sledoval i dráhu slavného ostravského **Divadelního klubu Waterloo**, který vznikl z amatérského divadla Waterloo a začal své pořady a legendární divadelní představení uvádět od podzimu 1969. Ředitelem klubu byl zpěvák Luděk Nekuda (právě v té době ho povolali na vojnu!) a po nástupu normalizace jeho hlavní členy a autory (mj. spisovatele Ivana Binara, Josefa Fraise, herce Tomáše Slámu, tzv. ostravského Lenina¹⁶, ad.) nové Mamulovo stranické vedení kraje rozehnalo – do ústraní, vězení i emigrace.¹⁷

Velký prostor věnoval Kurýr vydávání literatury a autorům. Pravidelně tiskl recenze nových knih z moravských nakladatelství Blok v Brně a Profil v Ostravě, verše, prózu, rozhovory s nakladateli a autory. Brněnský **Blok** v té době (pod vedením literárního historika Jaroslava Nováka) začal vydávat do té doby zakázané autory, mj. katolické básníky a prozaiky (Durych, Deml, Zahradníček, Renč, Rotrekl, Suchý, Bochořák ad.), **Profil** (v čele se Zdeňkem Robenkem) začal vydávat knížky mj. F. Lazeckého, B. Četyny, J. Strnadela či J. Drozda, „lehčí“ čtení O. Batličky a J. M. Trosky, z nových autorů se zaměřil na M. Stoniše, L. Nekudu, I. Binara, J. Fraise, Z. Renčovou atd.

V rozhovoru s šéfredaktorem Profilu Z. Robenkem a redaktorem Lubomírem Petrem se Kurýr zajímal mj. o problémy tzv. regionálních nakladatelství: „*Literárně umělecká kritéria se mění, ale např. už v roce 1961 vydání Kubičkovy Lucinky ve vývoji české prózy něco znamenalo. Nebo v roce 1963 Bublíkova Páteř, která byla první knihou, jež se začala vyrovnávat s kultem osobnosti. [...] V Profilu debutovala řada autorů – již vzpomínání Ota Filip, Ladislav Bublík, Ivan Kubiček, v oblasti poezie Miroslav Kubiček, Josef Zimmer, Dušan Cvek a další. Velký zájem vyvolala prvotina Milana Přadky, dále můžeme jmenovat Jaroslava Müllera, Bohu-*

¹⁶ Toto přízvisko získal Sláma pro nápadnou podobu své postavy i fyziognomie se známým komunistických vůdcem. A bral je jako pikantní kuriozitu – vzhledem k charakteru svých textů a iniciativ.

¹⁷ V článku *Cesta k divákovi*, Kurýr č. 2/1970, se píše i o skiflové skupině klubu, o problémech s programovou náplní, jak bavit diváky, nedostatečné propagaci atd.

*mila Jírka, Helenu Lisickou a další. Připravují se knížky autorů nové nastupující generace...*¹⁸

Ke spisovatelům, jichž si brněnský časopis všiml podrobněji, patřil prozaik a autor knih pro děti **Ivan Binar**. S převážnou většinou tvůrcům, o nichž v tomto zamyšlení píšu, jsem se znal osobně, mám od nich podepsané knížky, obrazy atd., sledoval jsem (z povzdálí) a u žijících dodnes sleduji (u těch, které nepotkávám, pokud se o nich něco dozvím) jejich práce a osudy. Ivan Binar věnoval mému tehdy malému synovi svoji prvotinu *Knížka o tom, jak se pan Bouda s cirkusem světem loudá* (Profil 1969), když odjížděl do vynucené emigrace, stávil se u nás v Brně. V rozhovoru pro Kurýr vyprávěl o muzikálu pro děti, který napsal se skladatelem Edvardem Schiffauerem (a nikdo jej nechtěl uvést) a také o rozepsané nové knížce pro děti *S kouzelníkem do světa*, která, stejně jako další práce *Kilo jablek pro krále, Petřík a tři kocouři a Vrať nám, ptáku, hastrmana*, zůstala tehdy v rukopise, protože autor musel odejít a zavřela se za ním „literární voda“.

O rozepsaná knížce prozradil: „*Snad do půl roku bude hotová. Je to knížka o tom, jak opičák Roco žil za mřížemi v zoologické zahradě, což ho pochopitelně nebavilo, a chtěl najít opičí ráj. Než ho našel, setkal se s kouzelníkem Barnabášem. To byl zvláštní kouzelník – nekouzlil ani v cirkuse, ani ve varieté, ale kouzlil si jen tak pro sebe a uměl všechno vykouzlit. Měl zvláštní kouzelnickou formulku – luskl prsty levé ruky a co chtěl, to se mu splnilo. Ovšem to kouzlo bylo účinné jen dopoledne. Kouzelník měl chuť podívat se do světa a opičák Roco se stal jeho partnerem. Oba bloudí po všech částech světa a nakonec přijdou do toho opičího ráje, kde opice mohou skákat volně po stromech, žrát banány a je jim dobře.*“¹⁹

O literární tvorbě autorů kolem K-klubu nejlépe vypovídá sborník prací mladých autorů *Čas, kterým mládí jde* (povídky, básně, pohádky, črty, úryvek z divadelní hry).²⁰ Zajímavá byla už historie jeho vydání. Rukopis byl připraven ještě v roce 1969, v době, kdy k vydání nebylo třeba žádného povolení. Patronem se stal brněnský básník Zdeněk Rotrekl, který v době tisku publikace pracoval v tiskařském družstvu KPSM. Než se však udělaly korektury publikace, situace se změnila a bylo potřeba získat oficiální jednacím číslo, které úřady nechtěly vydat až po projednání na teh-

¹⁸ *O mladé literatuře s Profilem*, Kurýr č. 4/1969.

¹⁹ Rozhovor s titulkem *Kde se touláš, Ivane? Ivan Binar*, Kurýr č. 2/1970.

²⁰ Oficiálním vydavatelem byl krajský výbor Socialistického svazu mládeže v Brně. Sborník v roce 1970 vytisklo družstvo KPSM Brno.

dejším KV KSC. Po poradě se Zdeňkem Rotreklem jsem se tedy jako odpovědný redaktor knížky na „kraj“ vypravil. Tam mě nasměrovali k soudruhu Františku Bělohoubkovi,²¹ o němž jsem se později dozvěděl, že je známý grafoman. „Soudruh“ převzal složku s rukopisy a pravil, že se mám dostavit za týden.

Při druhé návštěvě se osud sborníku rozběhl poněkud jiným směrem, než jsme předpokládali.²² Soudruh se pochvalně vyjádřil, že je to chvályhodné úsilí mladých lidí, ale... Chybí tomu patřičný ideový rámec a některé básně tam prostě nemohou být. Nalistoval báseň, nevím už, kdo byl autorem, ale pamatuji si, že někde v první sloce psal, že pluje pod bílou vlajkou (mínil tím plachtu lodí na moři), varovně vztyčil prst a teatrálně pronesl: „Jaká bílá, soudruhu? Naše barva byla vždycky rudá!“ Závěr návštěvy byl jednoznačný – podepíše nám sborník, musíme však do něj – jako ideovou podporu – zařadit jeho báseň *K 25. výročí osvobození Československa* po jedné povídce jeho a jeho spolusoudruha, redaktora brněnské Rovnosti (a rovněž známého grafomana) Z. V. Adámka.

Úvodní Bělohoubkova báseň začínala: „*Rozpraskané ruce/ ohnutý hřbet/ Suchý chléb s vodou!*“... a končila dvěma slokami: „*Paprsek slunce/ v ranní rose/ třpyt v očích: Šťastný úsměv/ dvacetipětileté krasavice// V objetí bratru/ po těžké hodince/ Nezradím Přisahám*“. Otiskli jsme tak, jak „básník“ napsal.²³ K seznamu sedmadvaceti mladých autorů na první záložce obálky,²⁴ kteří do sborníku přispěli, byla s odsazením připojena i

²¹ Nevím přesně, jak dlouho F. Bělohoubek na KV KSC vydržel, ale za čas se objevil jako „podivný“ řadový-neřadový pracovník na Krajském kulturním středisku v Brně a ještě později (rovněž v podivném postavení) v brněnské televizi.

²² Publikaci financovalo všech sedmadvacet autorů; plánovali jsme ji rozšiřovat po klubech mladých a na středních a vysokých školách.

²³ Z Bělohoubkových povídek, které nabídl k výběru, jsme vybrali jednu, která byla sice nádhernou ukázkou grafomanství, ale naznali jsme, že by o autorovi vypovídala sama za sebe. Vyprávěla o cikánovi, z kterého si kamarádi „stříleli“, že jsou s ním těhotné různé dívky, s nimiž se na vojně stýkal, i když měl doma ženu a dvě děti. I přes rádobý tragický závěr (cikán nenašel ze situace východisko a na strážní se zastřelil) to byl text, při jehož četbě se chtělo nad tím, co je také možné vymyslet a napsat, slzet „dojetím“.

²⁴ Ve skutečnosti tam bylo uvedeno autorů dvacet šest, vinou „spěchu“ vypadlo jméno Jiřího Bönische, stejně jako se na vloženém listě muselo doplnit, že autorem povídky na stranách 25-28 je Ivan Jegl a autorkou veršů na stranách 49 a 50 Pavlína Zachovalová. Doplnoval se i autor úpravy sborníku Ivan Soukup, tehdy technický redaktor brněnského nakladatelství Blok, a autoři ilustrací (viz dále v textu).

jména dvou „nezvaných hostů“. S tiskem jsme museli pospíchat, protože družstvo bylo v likvidaci a pro Zdeňka Rotrekla to byla poslední montáž filmů, již tehdy dělal, než zůstal opět bez práce.²⁵

Ve sborníku se vedle sebe ocitly práce autorů z celé České republiky.²⁶ Básně *mozart – andante* a *tma* otiskl později známý autor **Václav Suchý**, báseň *Hudba* tehdy studentka Pedagogické fakulty Ostravské univerzity **Věra Szökeová**, povídku *Manželský reflex* dnes známý brněnský advokát **Jiří Bönisch**, text *Jak se píšou povídky* autor Divadelního klubu Waterloo a později plodný prozaik **Josef Frais**, autorem povídky *Černý tulipán* byl ekonom a překladatel ze španělštiny **Ivan Jergl**, básně *těla* a *Láska* napsal jihlavský učitel **Jiří Říha**, známý ostravský autor, organizátor a později pražský moderátor, bohužel již nežijící **Tomáš Sláma** se představil povídkou *Setkání*. **Ivo Liška**, chemik a později vědecký pracovník brněnské univerzity (mj. otec dnešního ministra školství) přispěl verši *Z přehrady a Večer v zahradě slepeckého ústavu*, autory scénky z kabaretu *Spadla Madla z kolovadla* (uvádělo ho ostravské Divadlo hudby) byli **Josef Frais** a **Tomáš Sláma**, litovelská básnířka a studentka olomoucké Pedagogické fakulty **Pavčina Zachevalová** otiskla texty *pomeranč* a *rozmar* a báseň *Jaro* později známý brněnský autor satirických kreseb **Vladimír Kuba**. Povídkou *obraz světa* se představil student Lesnické fakulty tehdejší Vysoké školy zemědělské v Brně a později spisovatel, autor knih pro děti **Luboš Zelený** z Městce Králové, básně *Jablko* a *orfeus* byly vybrány z pozůstalosti tragicky zesnulého básníka (zemřel v roce 1968 ve čtyřiatvaceti letech) a historika umění **Vladimíra Válka**.

Dvěma básněmi *noční procházka* a *Prosba* se představil nyní docent na olomoucké divadelní vědě **Jiří Štefanides**, kafkovsky laděnou povídku *v zámku* otiskl dnes známý prozaik, dramatik a dramaturg brněnské televize **Josef Souchop**, básně *na obloze...* a *obilí přešlo...* zveřejnil technik z Nového Jičína **Mario Bolom** a verše s titulky *Veselý den* a *Nálož jasu* **Jitka Švehlíková** z Jihlavy, později známá básnířka **Jirka Stehlíková** z Přerova. Autorem básní *vesnická* a *víno* byl **Václav Richter**, již zesnulý, tehdy učitel v Zaječči a později autor knížek populárních žákovských perliček, povídkou *Obraz* přispěl absolvent ostravské Pedagogické fakulty a tehdy závozník **Tomáš Jirousek**, básně *hráč* a *začátek* otiskl **Vladimír**

²⁵ Předtím básník redigoval časopis *Obroda*, jehož redakce byla v prostorách brněnské Lidové demokracie. Tam jsem jej také, jako redaktor novin, poznal a spřátelil se s ním.

²⁶ Přehled zveřejňuji proto, že jde dnes o zajímavý dokument a doklad toho, jak se rodí, rozvíjejí a případně „zanikají“ literární talenty.

Kalovský, brněnský úředník a sváteční malíř, báseň *zima* pak už tehdy známá textařka **Jana Včeláková** (tehdy působící v Brně, ale později v Praze, dcera populární filmové a divadelní hvězdy Oldřicha Nového). Báseň *rozednění* a povídkou *dívka* přispěl **Michael Lorenc**, tehdy pražský student a později dirigent, a básněmi *pevná* a *růže* později známá pražská básnířka **Markéta Hejná**.²⁷

V jejím případě si dovoluji ocitovat jednu z otištěných básní:

růže

Mléčně tu táhnou dny.

A závětří?

Schouleno pod mez, žebra ukazuje.

Těch mrtvých, něžný.

(Sám zavát do modřínu

pomáhá soumraku růžičku sešeřit.

Nádherně lže.)

Krajkově, milý, o všelijakých spáncích,

o mlze v oboře,

kotlinách barevných, prochladlých průvanem.

Neuspiš růži, chce se rozevřít.

Medově sní a stéká jíní.

Koně a krahujci v prudkém smu skrze ni...

Těch živých, něžný.

Pulsují údolí.

Prózami *Jablko* a *obojek* se čtenářům dále představila tehdy úřednice plzeňského KNV a už autorka dvou sbírek básní (*Neklid*, 1966, *Slepý na náměstí*, 1970) a dalších připravovaných knih **Karla Papežová** (vl. jménem Erbová), několik akrostichů otiskl **Petr Kment**, tehdy brněnský (a později pražský) sportovní novinář, brněnský **Ludvík Štěpán** (tehdy novinář *Mladé fronty*) se připojil dvěma básněmi *na vlak jenž stále jede* a *na noc v níž se zrodila*. Tehdy autor prvotiny *Hladné pusté* a později autor mnoha sbírek poezie **Ivo Odehnal** z Brna ve sborníku otiskl básně

²⁷ K-klub v roce 1970 stihl zorganizovat jediný ročník jím pořádané literární soutěže (v porotě byli básníci Zdeněk Rotrekl, Josef Suchý, literární historik a teoretik Štěpán Vlašín a autor těchto řádků), jejíž vítězkou se stala tehdy jedna z nejnadanějších básnířek, právě Markéta Hejná.

*Malování a Tichov a knihkupec a později známý pražský prozaik Jiří Medek povídku *dálka v očích*.*

Autory patnácti ilustrací (kreseb a polarizovaných fotografií) ve sborníku byli členové brněnské výtvarné skupiny Sonda – malíř a sochař **Borek Bayer**²⁸, malíř a grafik **Jaroslav Gric** (později působící v zahraničí), sochař **Artur Hanák**, dnes již nežijící malíř **Hubert Jungmann** a **Miloslav Motl** a fotograf **Zdeněk Resner**.

Za čtyřicet let čas odvál někdejší tvůrčí mládí. Odvál i mnohé tehdejší iluze, naděje a sny. Zůstaly vzpomínky a tvorba a práce, které přežily. Ale i to za další čas prověří nelítostná historie.

²⁸ Vystavoval na mnoha výstavách doma i v zahraničí, v plenéru je řada jeho monumentálních plastik, vydal také tři monografie své tvorby výtvarné a literární (filozoficky a memoárově laděné texty).